Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 24ης Σεπτεμβρίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα – Προστασία φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται σε ιστοσελίδες – Οδηγία 95/46/ΕΚ – Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 – Διαδικτυακές μηχανές αναζήτησης – Επεξεργασία δεδομένων που περιλαμβάνονται σε ιστοτόπους – Ειδικές κατηγορίες δεδομένων κατά το άρθρο 8 της οδηγίας και κατά τα άρθρα 9 και 10 του κανονισμού – Δυνατότητα εφαρμογής των άρθρων αυτών στον φορέα εκμετάλλευσης της μηχανής αναζήτησης – Περιεχόμενο των υποχρεώσεων που υπέχει ο φορέας εκμετάλλευσης από τα άρθρα αυτά – Δημοσίευση των δεδομένων σε ιστοτόπους αποκλειστικά για δημοσιογραφικούς σκοπούς ή για σκοπούς καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής έκφρασης – Συνέπειες όσον αφορά την επεξεργασία της αίτησης διαγραφής συνδέσμων – Άρθρα 7, 8 και 11 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

Στην υπόθεση C-136/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας, Γαλλία) με απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 15 Μαρτίου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

GC,

AF,

BH,

ED

κατά

Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL),

παρισταμένων των:

Premier ministre,

Google LLC, διαδόχου της Google Inc.,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, A. Arabadjiev, A. Prechal, T. von Danwitz, C. Toader και F. Biltgen, προέδρους τμήματος, M. Ilešič (εισηγητή), L. Bay Larsen, M. Safjan, D. Šváby, C. G. Fernlund, C. Vajda και S. Rodin, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: V. Giacobbo-Peyronnel, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 11ης Σεπτεμβρίου 2018,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– ο AF, αυτοπροσώπως,

– ο BH, εκπροσωπούμενος από τον L. Boré, avocat,

– η Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), εκπροσωπούμενη από την I. Falque-Pierrotin και τους J. Lessi και G. Le Grand,

– η Google LLC, εκπροσωπούμενη από τους P. Spinosi, Y. Pelosi και W. Maxwell, avocats,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους D. Colas και R. Coesme και από τις E. de Moustier και S. Ghiandoni,

– η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από τις M. Browne, G. Hodge και J. Quaney, καθώς από τον A. Joyce, επικουρούμενους από την M. Gray, BL,

– η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις Έ.-Μ. Μαμούνα, Γ. Παπαδάκη, Ε. Ζήση και Σ. Παπαϊωάννου,

– η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τους F. De Luca και P. Gentili, avvocati dello Stato,

– η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους G. Eberhard και G. Kunnert,

– η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna και τις M. Pawlicka και J. Sawicka,

– η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον S. Brandon, επικουρούμενο από τον C. Knight, barrister,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους A. Buchet, H. Kranenborg και D. Nardi,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Ιανουαρίου 2019,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ 1995, L 281, σ. 31).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ των GC, AF, BH και ED και της Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL) (Εθνικής Επιτροπής Πληροφορικής και Ελευθεριών, Γαλλία) σχετικά με τέσσερις αποφάσεις με τις οποίες η δεύτερη αρνήθηκε να απευθύνει στην Google Inc., νυν Google LLC, προειδοποιήσεις με αντικείμενο τη διαγραφή διαφόρων συνδέσμων οι οποίοι περιλαμβάνονται στον κατάλογο αποτελεσμάτων που εμφανίζεται κατόπιν αναζήτησης με βάση το ονοματεπώνυμο των πρώτων και οδηγούν σε δημοσιευμένες από τρίτους ιστοσελίδες.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 95/46

3 Σκοπός της οδηγίας 95/46, κατά το άρθρο της 1, είναι η προστασία των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων, και ιδίως της ιδιωτικής ζωής, έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και η εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

4 Οι αιτιολογικές σκέψεις 33 και 34 της οδηγίας 95/46 έχουν ως εξής:

«(33) [εκτιμώντας] ότι, εξάλλου, τα δεδομένα που εκ φύσεως ενδέχεται να θίξουν τις θεμελιώδεις ελευθερίες ή την ιδιωτική ζωή δεν πρέπει να καθίστανται αντικείμενο επεξεργασίας, εκτός αν υπάρχει ρητή συναίνεση του προσώπου στο οποίο αναφέρονται· ότι, ωστόσο, πρέπει να προβλέπεται ρητά η δυνατότητα παρέκκλισης από αυτήν την απαγόρευση λόγω ειδικών αναγκών […]

(34) [εκτιμώντας] ότι, για λόγους σημαντικού δημόσιου συμφέροντος, θα πρέπει να επιτρέπεται στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από την απαγόρευση επεξεργασίας ευαίσθητων κατηγοριών δεδομένων […]· ότι εναπόκειται, ωστόσο, στα κράτη μέλη να προβλέψουν ειδικές και πρόσφορες εγγυήσεις ώστε να προστατεύονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και η ιδιωτική ζωή των προσώπων».

5 Το άρθρο 2 της οδηγίας αυτής ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας νοούνται ως:

α) "δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα", κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί "το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα"· […]

β) "επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα" "επεξεργασία", κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιούνται με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων διαδικασιών και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώρηση, η οργάνωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η τροποποίηση, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η ανακοίνωση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η εναρμόνιση ή ο συνδυασμός, καθώς και το κλείδωμα, η διαγραφή ή η καταστροφή·

[…]

δ) “υπεύθυνος της επεξεργασίας”, το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος φορέας που μόνος ή από κοινού με άλλους καθορίζει τους στόχους και τον τρόπο της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα· […]

[…]

η) “συγκατάθεση του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα”, κάθε δήλωση βουλήσεως, ελευθέρας, ρητής και εν πλήρ[ει] επιγνώσει, με την οποία το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα δέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν.»

6 Στο κεφάλαιο ΙΙ, τμήμα Ι, με τίτλο «Αρχές που πρέπει να τηρούνται ως προς την ποιότητα των δεδομένων», το άρθρο 6 της οδηγίας έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει:

α) να υφίστανται σύννομη και θεμιτή επεξεργασία·

β) να συλλέγονται για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς, και η μεταγενέστερη επεξεργασία τους να συμβιβάζεται με τους σκοπούς αυτούς. […]

γ) να είναι κατάλληλα, συναφή προς το θέμα και όχι υπερβολικά σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους συλλέγονται και υφίστανται επεξεργασία·

δ) να είναι ακριβή και, εφόσον χρειάζεται, να ενημερώνονται· πρέπει να λαμβάνονται όλα τα εύλογα μέτρα ώστε δεδομένα ανακριβή ή ελλιπή σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους έχουν συλλεγεί ή υφίστανται κατόπιν επεξεργασία, να διαγράφονται ή να διορθώνονται·

ε) να διατηρούνται με μορφή που επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των προσώπων στα οποία αναφέρονται μόνο κατά τη διάρκεια περιόδου που δεν υπερβαίνει την απαιτούμενη για την επίτευξη των σκοπών για τους οποίους έχουν συλλεγεί ή για τους οποίους αργότερα υφίστανται επεξεργασία. Τα κράτη μέλη προβλέπουν κατάλληλες εγγυήσεις για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διατηρούνται πέραν της περιόδου αυτής για σκοπούς ιστορικούς, στατιστικούς ή επιστημονικούς.

2. Εναπόκειται στον υπεύθυνο της επεξεργασίας να εξασφαλίσει την τήρηση της παραγράφου 1.»

7 Στο κεφάλαιο ΙΙ, τμήμα ΙΙ, με τίτλο «Βασικές αρχές της νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων», το άρθρο 7 της οδηγίας 95/46 ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να γίνεται μόνον εάν:

[…]

στ) είναι απαραίτητη για την επίτευξη του εννόμου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα, υπό τον όρο ότι δεν προέχει το συμφέρον ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα που χρήζουν προστασίας δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 1, της παρούσας οδηγίας.»

8 Τα άρθρα 8 και 9 της εν λόγω οδηγίας περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο II, τμήμα III, που τιτλοφορείται «Ειδικές κατηγορίες επεξεργασίας». Το άρθρο 8, με τίτλο «Επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων», προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη απαγορεύουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που παρέχουν πληροφορίες για τη φυλετική ή εθνική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις και την υγεία και τη σεξουαλική ζωή.

2. Η παράγραφος 1 δεν ισχύει εφόσον:

α) το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα έχει δώσει ρητά τη συγκατάθεσή του για την επεξεργασία, εκτός αν η νομοθεσία του κράτους μέλους ορίζει ότι η συγκατάθεση δεν αίρει την απαγόρευση της παραγράφου 1

ή

[…]

ε) η επεξεργασία αφορά δεδομένα τα οποία προδήλως δημοσιοποιούνται από το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται ή είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου.

[…]

4. Εφόσον παρέχονται οι δέουσες εγγυήσεις, τα κράτη μέλη δύνανται, όταν συντρέχουν σοβαροί λόγοι δημοσίου συμφέροντος, να θεσπίσουν και άλλες παρεκκλίσεις εκτός από τις προβλεπόμενες στην παράγραφο 2, είτε με εθνική νομοθετική διάταξη είτε με απόφαση της αρχής ελέγχου.

5. Η επεξεργασία δεδομένων σχετικών με παραβάσεις, ποινικές καταδίκες ή μέτρα ασφαλείας επιτρέπεται μόνον υπό τον έλεγχο της δημόσιας αρχής, ή εάν το εθνικό δίκαιο προβλέπει επαρκείς και ειδικές εγγυήσεις, με την επιφύλαξη ενδεχομένων παρεκκλίσεων τις οποίες ορίζει το κράτος μέλος επί τη βάσει εθνικών διατάξεων που παρέχουν τις ενδεδειγμένες και ειδικές προς τούτο εγγυήσεις. Πάντως, η τήρηση πλήρους ποινικού μητρώου επιτρέπεται μόνον υπό τον έλεγχο της δημόσιας αρχής.

Τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν ότι οι επεξεργασίες δεδομένων συναφών με διοικητικές ή δικαστικές αποφάσεις πρέπει ομοίως να εκτελούνται υπό τον έλεγχο της δημόσιας αρχής.

[…]»

9 Το άρθρο 9 της οδηγίας 95/46, με τίτλο «Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ελευθερία έκφρασης», ορίζει τα εξής:

«Για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται αποκλειστικώς για δημοσιογραφικούς σκοπούς ή στο πλαίσιο καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής έκφρασης, τα κράτη μέλη προβλέπουν τις εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις από τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου, του κεφαλαίου IV και του κεφαλαίου VI μόνο στο βαθμό που είναι αναγκαίες ώστε το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής να συμβιβάζεται με τους κανόνες που διέπουν την ελευθερία έκφρασης.»

10 Το άρθρο 12 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Δικαίωμα πρόσβασης», προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη εγγυώνται στα πρόσωπα στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα το δικαίωμα να λαμβάνουν από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας:

[…]

β) κατά περίπτωση, τη διόρθωση, τη διαγραφή ή το κλείδωμα των δεδομένων των οποίων η επεξεργασία δεν είναι σύμφωνη προς τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, ιδίως λόγω ελλιπούς ή ανακριβούς χαρακτήρα των δεδομένων·

[…]».

11 Το άρθρο 14 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Δικαίωμα αντίταξης του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα», έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν στο πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα το δικαίωμα:

α) τουλάχιστον στις περιπτώσεις του άρθρου 7, στοιχεία ε) και στ), να αντιτάσσεται ανά πάσα στιγμή, για επιτακτικούς και νόμιμους λόγους σχετικούς με την προσωπική του κατάσταση, στην επεξεργασία των δεδομένων που το αφορούν, εκτός εάν στην εθνική νομοθεσία ορίζεται άλλως. Σε περίπτωση αιτιολογημένης αντίταξης, η επεξεργασία δεν μπορεί πλέον να αφορά τα δεδομένα αυτά·

[…]».

12 Το άρθρο 28 της ίδιας οδηγίας, με τίτλο «Αρχή ελέγχου», έχει ως εξής:

«1. Κάθε κράτος μέλος προβλέπει ότι μία ή περισσότερες δημόσιες αρχές επιφορτίζονται με τον έλεγχο της εφαρμογής, στο έδαφός του, των εθνικών διατάξεων που έχουν θεσπισθεί από τα κράτη μέλη, κατ' εφαρμογήν της παρούσας οδηγίας.

[…]

3. Κάθε αρχή ελέγχου διαθέτει συγκεκριμένα:

– μέσα για τη διεξαγωγή έρευνας, όπως το δικαίωμα να έχει πρόσβαση στα δεδομένα που αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας και το δικαίωμα να συλλέγει κάθε αναγκαία πληροφορία για την εκπλήρωση της αποστολής ελέγχου,

– αποτελεσματικές εξουσίες παρέμβασης, όπως για παράδειγμα την εξουσία […] να επιτάσσει τη δέσμευση, διαγραφή ή την καταστροφή δεδομένων, να απαγορεύει επίσης προσωρινά ή οριστικά την επεξεργασία […]

[…]

Κατά των αποφάσεων της αρχής ελέγχου μπορούν να ασκηθούν ένδικα μέσα.

4. Κάθε πρόσωπο ή κάθε ένωση που το εκπροσωπεί μπορεί να υποβάλει σε κάθε αρχή ελέγχου αίτηση σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών του έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ο αιτών ενημερώνεται σχετικά με τη συνέχεια που δόθηκε στην αίτησή του.

[…]

6. Κάθε αρχή ελέγχου είναι αρμόδια, ανεξάρτητα από την εθνική νομοθεσία που εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη επεξεργασία, για την άσκηση, στο έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο υπάγεται, των εξουσιών που διαθέτει σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου. Κάθε αρχή μπορεί να κληθεί να ασκήσει τις εξουσίες της από αρχή άλλου κράτους μέλους.

Οι αρχές ελέγχου διατηρούν μεταξύ τους την αναγκαία συνεργασία για την εκπλήρωση της αποστολής τους, ιδίως με την ανταλλαγή όλων των χρήσιμων πληροφοριών.

[…]»

Ο κανονισμός (ΕΕ) 2016/679

13 Ο κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ 2016, L 119, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ 2018, L 127, σ. 2), έχει εφαρμογή, δυνάμει του άρθρου του 99, παράγραφος 2, από τις 25 Μαΐου 2018. Το άρθρο 94, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού ορίζει ότι η οδηγία 95/46 καταργείται από την ίδια ημερομηνία.

14 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1, 4, 51, 52 και 65 του εν λόγω κανονισμού έχουν ως εξής:

«(1) Η προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι θεμελιώδες δικαίωμα. Το άρθρο 8 παράγραφος 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (“Χάρτης”) και το άρθρο 16 παράγραφος 1 [ΣΛΕΕ] ορίζουν ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν.

[…]

(4) Η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει να προορίζεται να εξυπηρετεί τον άνθρωπο. Το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν είναι απόλυτο δικαίωμα· πρέπει να εκτιμάται σε σχέση με τη λειτουργία του στην κοινωνία και να σταθμίζεται με άλλα θεμελιώδη δικαιώματα, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Ο παρών κανονισμός σέβεται όλα τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις ελευθερίες και αρχές που αναγνωρίζονται στον Χάρτη όπως κατοχυρώνονται στις Συνθήκες, ιδίως τον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, […] την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, την ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας, την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, την επιχειρηματική ελευθερία, […]

[…]

(51) Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία είναι εκ φύσεως ιδιαίτερα ευαίσθητα σε σχέση με θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες χρήζουν ειδικής προστασίας, καθότι το πλαίσιο της επεξεργασίας τους θα μπορούσε να δημιουργήσει σημαντικούς κινδύνους για τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες. […]

(52) Η παρέκκλιση από την απαγόρευση επεξεργασίας ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει να επιτρέπεται επίσης όταν προβλέπεται από το δίκαιο της Ένωσης ή κράτους μέλους και με την επιφύλαξη κατάλληλων εγγυήσεων, ώστε να προστατεύονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και άλλα θεμελιώδη δικαιώματα […]

[…]

(65) Ένα υποκείμενο των δεδομένων θα πρέπει να έχει […] το "δικαίωμα στη λήθη", εάν η διατήρηση των εν λόγω δεδομένων παραβιάζει τον παρόντα κανονισμό ή το δίκαιο της Ένωσης ή κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας. […] Ωστόσο, η περαιτέρω διατήρηση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει να είναι σύννομη όταν είναι αναγκαία για την άσκηση του δικαιώματος ελευθερίας της έκφρασης και ενημέρωσης, […]».

15 Το άρθρο 4, σημείο 11, του κανονισμού 2016/679 ορίζει ότι ως «συγκατάθεση» νοείται «κάθε ένδειξη βουλήσεως, ελεύθερη, συγκεκριμένη, ρητή και εν πλήρει επιγνώσει, με την οποία το υποκείμενο των δεδομένων εκδηλώνει ότι συμφωνεί, με δήλωση ή με σαφή θετική ενέργεια, να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν».

16 Το άρθρο 5 του ως άνω κανονισμού, με τίτλο «Αρχές που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», ορίζει, στην παράγραφο 1, στοιχεία γ′ έως ε′, τα εξής:

«Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα:

[…]

γ) είναι κατάλληλα, συναφή και περιορίζονται στο αναγκαίο για τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία ("ελαχιστοποίηση των δεδομένων")·

δ) είναι ακριβή και, όταν είναι αναγκαίο, επικαιροποιούνται· πρέπει να λαμβάνονται όλα τα εύλογα μέτρα για την άμεση διαγραφή ή διόρθωση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα οποία είναι ανακριβή, σε σχέση με τους σκοπούς της επεξεργασίας ("ακρίβεια")·

ε) διατηρούνται υπό μορφή που επιτρέπει ταυτοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων μόνο για το διάστημα που απαιτείται για τους σκοπούς της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα· […] ("περιορισμός της περιόδου αποθήκευσης")».

17 Το άρθρο 9 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», ορίζει τα εξής:

«1. Απαγορεύεται η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αποκαλύπτουν τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις ή τη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, καθώς και η επεξεργασία γενετικών δεδομένων, βιομετρικών δεδομένων με σκοπό την αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση προσώπου, δεδομένων που αφορούν την υγεία ή δεδομένων που αφορούν τη σεξουαλική ζωή φυσικού προσώπου ή τον γενετήσιο προσανατολισμό.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) το υποκείμενο των δεδομένων έχει παράσχει ρητή συγκατάθεση για την επεξεργασία αυτών των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για έναν ή περισσότερους συγκεκριμένους σκοπούς, εκτός εάν το δίκαιο της Ένωσης ή κράτους μέλους προβλέπει ότι η απαγόρευση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν μπορεί να αρθεί από το υποκείμενο των δεδομένων,

[…]

ε) η επεξεργασία αφορά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία έχουν προδήλως δημοσιοποιηθεί από το υποκείμενο των δεδομένων,

[…]

ζ) η επεξεργασία είναι απαραίτητη για λόγους ουσιαστικού δημόσιου συμφέροντος, βάσει του δικαίου της Ένωσης ή κράτους μέλους, το οποίο είναι ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο στόχο, σέβεται την ουσία του δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων και προβλέπει κατάλληλα και συγκεκριμένα μέτρα για τη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων,

[…]».

18 Το άρθρο 10 του ίδιου κανονισμού, με τίτλο «Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα», ορίζει τα εξής:

«Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα ή σχετικά μέτρα ασφάλειας που βασίζονται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 διενεργείται μόνο υπό τον έλεγχο επίσημης αρχής ή εάν η επεξεργασία επιτρέπεται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους το οποίο προβλέπει επαρκείς εγγυήσεις για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων. Πλήρες ποινικό μητρώο τηρείται μόνο υπό τον έλεγχο επίσημης αρχής.»

19 Το άρθρο 17 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Δικαίωμα διαγραφής (“δικαίωμα στη λήθη”)», έχει ως εξής:

«1. Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να ζητήσει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας τη διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να διαγράψει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, εάν ισχύει ένας από τους ακόλουθους λόγους:

α) τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν είναι πλέον απαραίτητα σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους συλλέχθηκαν ή υποβλήθηκαν κατ’ άλλο τρόπο σε επεξεργασία,

β) το υποκείμενο των δεδομένων ανακαλεί τη συγκατάθεση επί της οποίας βασίζεται η επεξεργασία σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο α) ή το άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχείο α) και δεν υπάρχει άλλη νομική βάση για την επεξεργασία,

γ) το υποκείμενο των δεδομένων αντιτίθεται στην επεξεργασία σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 1 και δεν υπάρχουν επιτακτικοί και νόμιμοι λόγοι για την επεξεργασία ή το υποκείμενο των δεδομένων αντιτίθεται στην επεξεργασία σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 2,

δ) τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποβλήθηκαν σε επεξεργασία παράνομα,

ε) τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να διαγραφούν, ώστε να τηρηθεί νομική υποχρέωση βάσει του ενωσιακού δικαίου ή του δικαίου κράτους μέλους, στην οποία υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας,

στ) τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα έχουν συλλεχθεί σε σχέση με την προσφορά υπηρεσιών της κοινωνίας των πληροφοριών που αναφέρονται στο άρθρο 8 παράγραφος 1.

2. Όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει δημοσιοποιήσει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και υποχρεούται σύμφωνα με την παράγραφο 1 να διαγράψει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ο υπεύθυνος επεξεργασίας, λαμβάνοντας υπόψη τη διαθέσιμη τεχνολογία και το κόστος εφαρμογής, λαμβάνει εύλογα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών μέτρων, για να ενημερώσει τους υπευθύνους επεξεργασίας που επεξεργάζονται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ότι το υποκείμενο των δεδομένων ζήτησε τη διαγραφή από αυτούς τους υπευθύνους επεξεργασίας τυχόν συνδέσμων με τα δεδομένα αυτά ή αντιγράφων ή αναπαραγωγών των εν λόγω δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

3. Οι παράγραφοι 1 και 2 δεν εφαρμόζονται στον βαθμό που η επεξεργασία είναι απαραίτητη:

α) για την άσκηση του δικαιώματος ελευθερίας της έκφρασης και του δικαιώματος στην ενημέρωση,

[…]».

20 Το άρθρο 21 του κανονισμού αυτού, με τίτλο «Δικαίωμα εναντίωσης», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Το υποκείμενο των δεδομένων δικαιούται να αντιτάσσεται, ανά πάσα στιγμή και για λόγους που σχετίζονται με την ιδιαίτερη κατάστασή του, στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν, η οποία βασίζεται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο ε) ή στ), περιλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ βάσει των εν λόγω διατάξεων. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν υποβάλλει πλέον τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε επεξεργασία, εκτός εάν ο υπεύθυνος επεξεργασίας καταδείξει επιτακτικούς και νόμιμους λόγους για την επεξεργασία οι οποίοι υπερισχύουν των συμφερόντων, των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του υποκειμένου των δεδομένων ή για τη θεμελίωση, άσκηση ή υποστήριξη νομικών αξιώσεων.»

21 Το άρθρο 85 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Επεξεργασία και ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης», ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη διά νόμου συμβιβάζουν το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δυνάμει του παρόντος κανονισμού με το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης και πληροφόρησης, συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας για δημοσιογραφικούς σκοπούς και για σκοπούς πανεπιστημιακής, καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής έκφρασης.

2. Για την επεξεργασία που διενεργείται για δημοσιογραφικούς σκοπούς ή για σκοπούς ακαδημαϊκής, καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής έκφρασης, τα κράτη μέλη προβλέπουν εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις από το κεφάλαιο II (αρχές), το κεφάλαιο III (δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων), το κεφάλαιο IV (υπεύθυνος επεξεργασίας και εκτελών την επεξεργασία), το κεφάλαιο V (διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς), το κεφάλαιο VI (ανεξάρτητες εποπτικές αρχές), το κεφάλαιο VII (συνεργασία και συνεκτικότητα) και το κεφάλαιο IX (ειδικές περιπτώσεις επεξεργασίας δεδομένων), εφόσον αυτές είναι αναγκαίες για να συμβιβαστεί το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με την ελευθερία της έκφρασης και πληροφόρησης.

[…]»

Το γαλλικό δίκαιο

22 Η εφαρμογή της οδηγίας 95/46 στη γαλλική έννομη τάξη διασφαλίζεται με τον loi nº 78-17, du 6 janvier 1978, relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés (νόμο 78-17, της 6ης Ιανουαρίου 1978, περί πληροφορικής, αρχείων και ελευθεριών), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης.

23 Το άρθρο 11 του ως άνω νόμου ορίζει ότι ένα από τα καθήκοντα της CNIL είναι να μεριμνά ώστε η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα να διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω νόμου και ότι, στο πλαίσιο αυτό, παραλαμβάνει τις αιτήσεις, αναφορές και καταγγελίες που αφορούν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενημερώνει εκείνους που τις υπέβαλαν για τη συνέχεια που δίδεται σε αυτές.

Οι διαφορές της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

24 Οι GC, AF, BH και ED ζήτησαν από την Google να διαγράψει διάφορους συνδέσμους προς δημοσιευμένες από τρίτους ιστοσελίδες από τον κατάλογο αποτελεσμάτων που εμφανίζει η μηχανή αναζήτησης την οποία εκμεταλλεύεται η εταιρία αυτή κατόπιν αναζήτησης με βάση το ονοματεπώνυμό τους, αίτημα το οποίο η εν λόγω εταιρία δεν δέχθηκε.

25 Ειδικότερα, η GC ζήτησε τη διαγραφή συνδέσμου ο οποίος οδηγεί σε σατιρικό φωτομοντάζ που αναρτήθηκε, με χρήση ψευδωνύμου, στις 18 Φεβρουαρίου 2011 στο YouTube, στο οποίο αυτή εμφανιζόταν στο πλευρό του δημάρχου στο γραφείο του οποίου υπηρετούσε ως διευθύντρια και γινόταν γλαφυρή αναφορά στη στενή προσωπική σχέση μεταξύ τους καθώς και στον τρόπο με τον οποίο η σχέση αυτή επηρέασε την εξέλιξη της πολιτικής σταδιοδρομίας της. Το φωτομοντάζ αυτό αναρτήθηκε στο διαδίκτυο κατά την προεκλογική εκστρατεία σε τοπικές εκλογές στις οποίες η GC ήταν υποψήφια. Κατά τον χρόνο της απόρριψης της αίτησής της για διαγραφή συνδέσμων, η ενδιαφερομένη δεν κατείχε αιρετό αξίωμα σε τοπικό επίπεδο ούτε ήταν υποψήφια για τέτοιο αξίωμα και δεν ασκούσε πλέον καθήκοντα διευθύντριας του γραφείου του δημάρχου.

26 Ο AF ζήτησε τη διαγραφή συνδέσμων προς άρθρο της εφημερίδας *Libération* της 9ης Σεπτεμβρίου 2008, το οποίο αναπαράγεται στον διαδικτυακό τόπο του Centre contre les manipulations mentales (CCMM) (κέντρου κατά της διανοητικής χειραγώγησης, Γαλλία), σχετικά με την αυτοκτονία οπαδού της Εκκλησίας της Σαϊεντολογίας τον Δεκέμβριο του 2006. Το άρθρο αυτό περιέχει αναφορά στον AF υπό την ιδιότητά του ως υπευθύνου δημοσίων σχέσεων της Εκκλησίας της Σαϊεντολογίας, επάγγελμα που έκτοτε έχει πάψει να ασκεί. Εξάλλου, ο συντάκτης του εν λόγω άρθρου αναφέρει ότι επικοινώνησε με τον AF με σκοπό να ακούσει τη δική του εκδοχή των πραγματικών περιστατικών και παραθέτει τις δηλώσεις που κατέγραψε στο πλαίσιο της επικοινωνίας αυτής.

27 Ο BH ζήτησε τη διαγραφή συνδέσμων προς άρθρα, κυρίως δημοσιευθέντα στον Τύπο, σχετικά με την προκαταρκτική εξέταση που άρχισε τον Ιούνιο του 1995 σχετικά με τη χρηματοδότηση του πολιτικού κόμματος Parti républicain (PR), στο πλαίσιο της οποίας απαγγέλθηκαν κατηγορίες εις βάρος του, όπως και εις βάρος αρκετών επιχειρηματιών και πολιτικών προσωπικοτήτων. Ως προς τον ίδιο, η διαδικασία περατώθηκε και η υπόθεση τέθηκε στο αρχείο με διάταξη της 26ης Φεβρουαρίου 2010. Οι περισσότεροι από τους επίμαχους συνδέσμους οδηγούν σε άρθρα που ανατρέχουν στον χρόνο της έναρξης της ποινικής έρευνας και, επομένως, δεν κάνουν λόγο για την έκβαση της διαδικασίας.

28 Ο ED ζήτησε τη διαγραφή συνδέσμων προς δύο άρθρα που δημοσιεύθηκαν στις εφημερίδες *Nice–Matin* και *Le Figaro* και περιγράφουν την ακροαματική διαδικασία ενώπιον ποινικού δικαστηρίου κατά την οποία καταδικάστηκε σε στερητική της ελευθερίας ποινή επτά ετών και σε συμπληρωματική ποινή δεκαετούς κοινωνικής και δικαστικής παρακολούθησης για ασελγείς πράξεις εις βάρος ανηλίκων ηλικίας δεκαπέντε ετών. Επιπλέον, ένα από αυτά τα δικαστικά ρεπορτάζ αναφέρει προσωπικές λεπτομέρειες σχετικά με τον ED οι οποίες αποκαλύφθηκαν κατά τη διάρκεια της δίκης.

29 Κατόπιν της άρνησης της Google να κάνει δεκτές τις αιτήσεις τους για διαγραφή συνδέσμων, οι αιτούντες υπέβαλαν καταγγελίες στην CNIL ζητώντας να υποχρεωθεί η εν λόγω εταιρία να διαγράψει τους εν λόγω συνδέσμους. Με επιστολές της 24ης Απριλίου 2015, της 28ης Αυγούστου 2015, της 21ης Μαρτίου 2016 και της 9ης Μαΐου 2016, η πρόεδρος της CNIL ανακοίνωσε στους αιτούντες της κύριας δίκης την περάτωση της διαδικασίας εξετάσεως των καταγγελιών τους.

30 Οι αιτούντες της κύριας δίκης άσκησαν εν συνεχεία, ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας, Γαλλία), αιτήσεις ακυρώσεως κατά των αποφάσεων της CNIL με τις οποίες αυτή αρνήθηκε να απευθύνει προειδοποίηση στην Google και να την καλέσει να προβεί στις ζητηθείσες διαγραφές συνδέσμων. Το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να συνεκδικάσει τις ως άνω αιτήσεις ακυρώσεως.

31 Το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας), αφού διαπίστωσε ότι οι ως άνω αιτήσεις ακυρώσεως θέτουν πλειάδα σοβαρών ερμηνευτικών ζητημάτων σχετικά με την οδηγία 95/46, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Λαμβανομένων υπόψη των ειδικών ευθυνών, ικανοτήτων και δυνατοτήτων του φορέα εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης, ισχύει η απαγόρευση που επιβάλλεται στους λοιπούς υπεύθυνους επεξεργασίας δεδομένων όσον αφορά την επεξεργασία δεδομένων που εμπίπτουν στις παραγράφους 1 και 5 του άρθρου 8 της οδηγίας [95/46], υπό την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που αυτή προβλέπει, και για τον εν λόγω φορέα εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης υπό την ιδιότητά του ως υπευθύνου για την επεξεργασία την οποία διενεργεί η εν λόγω μηχανή αναζήτησης;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο [πρώτο ερώτημα]:
[α)] [Ε]χουν οι διατάξεις του άρθρου 8, παράγραφοι 1 και 5, της οδηγίας [95/46] την έννοια ότι η κατά τα άνω απαγόρευση επεξεργασίας των δεδομένων που εμπίπτουν σε αυτές την οποία επιβάλλουν στον φορέα εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης, υπό την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπει η εν λόγω οδηγία, συνεπάγεται υποχρέωσή του να δέχεται συστηματικά τις αιτήσεις διαγραφής συνδέσμων προς ιστοσελίδες που επεξεργάζονται τέτοιου είδους δεδομένα;
[β)] [Υ]πό τις συνθήκες αυτές, πώς ερμηνεύονται οι εξαιρέσεις του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και ε′, της οδηγίας [95/46], όταν εφαρμόζονται στην περίπτωση φορέα εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών ευθυνών, ικανοτήτων και δυνατοτήτων του; Ειδικότερα, μπορεί ένας τέτοιος φορέας να αρνηθεί να κάνει δεκτή αίτηση διαγραφής συνδέσμων στην περίπτωση που διαπιστώνει ότι οι επίμαχοι σύνδεσμοι οδηγούν σε περιεχόμενο το οποίο περιλαμβάνει μεν δεδομένα που εμπίπτουν στις κατηγορίες που απαριθμούνται στην παράγραφο 1 του άρθρου 8, εμπίπτει όμως και στις εξαιρέσεις που προβλέπει η παράγραφος 2 του ιδίου άρθρου, [ιδίως στα στοιχεία α′ και ε′ της παραγράφου αυτής];
[γ)] [Ο]μοίως, έχουν οι διατάξεις της οδηγίας [95/46] την έννοια ότι, στην περίπτωση που οι σύνδεσμοι των οποίων ζητείται η διαγραφή οδηγούν σε προϊόν επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποκλειστικά για δημοσιογραφικούς σκοπούς ή για σκοπούς καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής έκφρασης, σκοποί για τους οποίους επιτρέπεται, κατά το άρθρο 9 της οδηγίας [95/46], η συλλογή και η επεξεργασία των δεδομένων των κατηγοριών που απαριθμούνται στο άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 5, της εν λόγω οδηγίας, δικαιούται ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης να αρνηθεί, για τον λόγο αυτό, να κάνει δεκτή αίτηση διαγραφής συνδέσμων;

3) Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο [πρώτο ερώτημα]:
[α)] [Μ]ε ποιες ειδικές απαιτήσεις της οδηγίας [95/46] οφείλει να συμμορφώνεται ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης, λαμβανομένων υπόψη των ευθυνών, των ικανοτήτων και των δυνατοτήτων του;
[β)] [Ε]φόσον διαπιστώσει ότι οι ιστοσελίδες στις οποίες οδηγούν οι σύνδεσμοι των οποίων ζητείται η διαγραφή περιέχουν δεδομένα των οποίων η δημοσίευση είναι παράνομη, έχουν οι διατάξεις της οδηγίας [95/46] την έννοια:

– ότι επιβάλλουν στον φορέα εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης την υποχρέωση να απαλείψει τους συνδέσμους αυτούς από τον κατάλογο των αποτελεσμάτων που εμφανίζονται μετά από αναζήτηση με βάση το ονοματεπώνυμο του αιτούντος·

– ή ότι απαιτούν μόνο να λάβει υπόψη το στοιχείο αυτό προκειμένου να εκτιμήσει τη βασιμότητα της αίτησης διαγραφής συνδέσμων·

– ή ότι το στοιχείο αυτό δεν έχει καμία σημασία για την εκτίμηση στην οποία πρέπει να προβεί;

Περαιτέρω, αν το στοιχείο αυτό δεν είναι άνευ σημασίας, πώς πρέπει να εκτιμάται ο σύννομος ή μη χαρακτήρας της δημοσίευσης των επίμαχων δεδομένων σε ιστοσελίδες που είναι προϊόν επεξεργασίας η οποία δεν εμπίπτει στο εδαφικό πεδίο εφαρμογής της οδηγίας [95/46] και, συνεπώς, των εθνικών νομοθετικών μέτρων με τα οποία αυτή τίθεται σε εφαρμογή;

4) Όποια κι αν είναι η απάντηση που θα δοθεί στο [πρώτο ερώτημα];
[α)] [Α]νεξαρτήτως του σύννομου ή μη χαρακτήρα της δημοσίευσης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην ιστοσελίδα στην οποία οδηγεί ο επίμαχος σύνδεσμος, έχουν οι διατάξεις της οδηγίας [95/46] την έννοια ότι:

– εφόσον ο αιτών αποδεικνύει ότι τα εν λόγω δεδομένα έχουν καταστεί ελλιπή ή ανακριβή ή ότι δεν είναι πλέον ενημερωμένα, ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης οφείλει να δεχθεί την αντίστοιχη αίτηση διαγραφής συνδέσμων,

– ειδικότερα, εφόσον ο αιτών αποδεικνύει ότι, λαμβανομένης υπόψη της πορείας της ένδικης διαδικασίας, οι πληροφορίες που αφορούν προγενέστερο στάδιο της εν λόγω διαδικασίας δεν ανταποκρίνονται πλέον στην τρέχουσα κατάστασή του, οφείλει ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης να διαγράψει τους συνδέσμους προς ιστοσελίδες που περιέχουν τέτοιου είδους πληροφορίες;

[β)] [Ε]χουν οι διατάξεις του άρθρου 8, παράγραφος 5, της οδηγίας [95/46] την έννοια ότι οι πληροφορίες που αφορούν την ποινική δίωξη ενός προσώπου ή που περιγράφουν μια δίκη, καθώς και την καταδίκη στην οποία αυτή κατέληξε, συνιστούν δεδομένα σχετικά με ποινικά αδικήματα και ποινικές καταδίκες; Γενικότερα, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων αυτών μια ιστοσελίδα που περιέχει δεδομένα σχετικά με καταδίκες ή ένδικες διαδικασίες που αφορούν φυσικό πρόσωπο;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

32 Τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία της οδηγίας 95/46 η οποία είχε εφαρμογή κατά την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως. Η οδηγία αυτή καταργήθηκε από την 25η Μαΐου 2018, ημερομηνία από την οποία έχει εφαρμογή ο κανονισμός 2016/679.

33 Το Δικαστήριο θα εξετάσει τα υποβληθέντα προδικαστικά ερωτήματα υπό το πρίσμα της οδηγίας 95/46, λαμβάνοντας όμως υπόψη και τον κανονισμό 2016/679, προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι απαντήσεις του θα είναι, σε κάθε περίπτωση, χρήσιμες για το αιτούν δικαστήριο.

Επί του πρώτου ερωτήματος

34 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν οι διατάξεις του άρθρου 8, παράγραφοι 1 και 5, της οδηγίας 95/46 έχουν την έννοια ότι η απαγόρευση ή οι περιορισμοί της επεξεργασίας των ειδικών κατά τις διατάξεις αυτές κατηγοριών δεδομένων εφαρμόζονται, υπό την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπει η οδηγία αυτή, και ως προς τον φορέα εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης στο πλαίσιο των ευθυνών, των ικανοτήτων και των δυνατοτήτων του ως υπεύθυνου της επεξεργασίας που πραγματοποιείται για τις ανάγκες λειτουργίας της μηχανής αναζήτησης.

35 Ως προς το ζήτημα αυτό, υπενθυμίζεται, αφενός, ότι η δραστηριότητα μηχανής αναζήτησης, η οποία συνίσταται στον εντοπισμό πληροφοριών που δημοσιεύουν ή αναρτούν στο διαδίκτυο τρίτοι, στην αυτόματη ευρετηρίασή τους, στην προσωρινή αποθήκευσή τους και, τελικώς, στη διάθεσή τους στους χρήστες του διαδικτύου με ορισμένη σειρά προτίμησης, πρέπει να χαρακτηρίζεται ως «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο β', της οδηγίας 95/46,

όταν οι εν λόγω πληροφορίες περιλαμβάνουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, και, αφετέρου, ότι ο φορέας εκμετάλλευσης της μηχανής αναζήτησης πρέπει να θεωρείται ως «υπεύθυνος» της εν λόγω επεξεργασίας κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', της ίδιας οδηγίας (απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google, C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψη 41).

36 Πράγματι, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διενεργείται στο πλαίσιο της δραστηριότητας μηχανής αναζήτησης διαφέρει από και συμπληρώνει τη δραστηριότητα των διαχειριστών ιστοτόπων, η οποία συνίσταται στην ανάρτηση των δεδομένων αυτών σε σελίδα του διαδικτύου, και η δραστηριότητα αυτή διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην καθολική διάδοση των εν λόγω δεδομένων, καθόσον τα καθιστά προσβάσιμα σε οποιονδήποτε χρήστη του διαδικτύου πραγματοποιεί αναζήτηση με βάση το ονοματεπώνυμο του υποκειμένου των δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων των χρηστών του διαδικτύου οι οποίοι διαφορετικά δεν θα είχαν εντοπίσει την ιστοσελίδα στην οποία έχουν δημοσιευθεί τα προαναφερθέντα δεδομένα. Επιπλέον, η οργάνωση και η συγκέντρωση των δημοσιευόμενων στο διαδίκτυο πληροφοριών που πραγματοποιούν οι μηχανές αναζήτησης με σκοπό τη διευκόλυνση της πρόσβασης των χρηστών τους σε αυτές μπορεί, όταν η αναζήτηση πραγματοποιείται με βάση το ονοματεπώνυμο φυσικού προσώπου, να έχει ως αποτέλεσμα να μπορούν οι χρήστες να αποκτήσουν, μέσω του καταλόγου αποτελεσμάτων, μια συστηματική επισκόπηση των διαθέσιμων στο διαδίκτυο πληροφοριών που αφορούν το εν λόγω πρόσωπο και που παρέχουν στους χρήστες τη δυνατότητα να σχηματίσουν ένα, κατά το μάλλον ή ήττον, λεπτομερές προφίλ του υποκειμένου των δεδομένων (απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google, C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψεις 35 έως 37).

37 Επομένως, στο μέτρο κατά το οποίο η δραστηριότητα της μηχανής αναζήτησης ενδέχεται να θίγει σε μεγάλο βαθμό και συμπληρωματικά προς τη δραστηριότητα των διαχειριστών ιστοτόπων τα θεμελιώδη δικαιώματα στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ο φορέας εκμετάλλευσης της μηχανής αυτής, ως πρόσωπο που καθορίζει τους σκοπούς και τα μέσα άσκησης της εν λόγω δραστηριότητας, πρέπει να διασφαλίζει, στο πλαίσιο των ευθυνών, των ικανοτήτων και των δυνατοτήτων του, ότι η εν λόγω δραστηριότητα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της οδηγίας 95/46 ώστε οι προβλεπόμενες με αυτήν εγγυήσεις να μπορούν να παράγουν πλήρως τα αποτελέσματά τους και να μπορεί να υλοποιείται στην πράξη η αποτελεσματική και πλήρης προστασία των υποκειμένων των δεδομένων, ιδίως η προστασία του δικαιώματός τους στον σεβασμό της ιδιωτικής τους ζωής (απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google, C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψη 38).

38 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα ζητείται να διευκρινιστεί αν ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης, στο πλαίσιο των ευθυνών, των ικανοτήτων και των δυνατοτήτων του, πρέπει να συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις της οδηγίας 95/46 όσον αφορά τις ειδικές κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που προβλέπονται στο άρθρο της 8, παράγραφοι 1 και 5, και στην περίπτωση που τα δεδομένα αυτά περιλαμβάνονται μεταξύ των πληροφοριών που δημοσιεύουν ή αναρτούν στο διαδίκτυο τρίτοι και υποβάλλονται σε επεξεργασία από τον φορέα αυτόν για τις ανάγκες λειτουργίας της μηχανής αναζήτησης που εκμεταλλεύεται.

39 Όσον αφορά τις ως άνω ειδικές κατηγορίες δεδομένων, το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46 ορίζει ότι τα κράτη μέλη απαγορεύουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που παρέχουν πληροφορίες για τη φυλετική ή εθνική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις και την υγεία και τη σεξουαλική ζωή. Ορισμένες εξαιρέσεις και παρεκκλίσεις από την απαγόρευση αυτή προβλέπονται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 8, παράγραφος 2.

40 Το άρθρο 8, παράγραφος 5, της οδηγίας 95/46 ορίζει ότι η επεξεργασία δεδομένων σχετικών με παραβάσεις, ποινικές καταδίκες ή μέτρα ασφαλείας επιτρέπεται μόνον υπό τον έλεγχο της δημόσιας αρχής ή, εάν το εθνικό δίκαιο προβλέπει επαρκείς και ειδικές εγγυήσεις, υπό την επιφύλαξη ενδεχομένων παρεκκλίσεων τις οποίες ορίζει το κράτος μέλος επί τη βάσει εθνικών διατάξεων που παρέχουν τις ενδεδειγμένες και ειδικές προς τούτο εγγυήσεις. Πάντως, η τήρηση πλήρους ποινικού

μητρώου επιτρέπεται μόνον υπό τον έλεγχο της δημόσιας αρχής. Τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν ότι η επεξεργασία δεδομένων συναφών με διοικητικές ή δικαστικές αποφάσεις πρέπει ομοίως να εκτελείται υπό τον έλεγχο της δημόσιας αρχής.

41 Το περιεχόμενο του άρθρου 8, παράγραφοι 1 και 5, της οδηγίας 95/46 επαναλήφθηκε με ορισμένες τροποποιήσεις στο άρθρο 9, παράγραφος 1, και στο άρθρο 10 του κανονισμού 2016/679.

42 Διαπιστώνεται καταρχάς ότι από το γράμμα των ως άνω διατάξεων της οδηγίας 95/46 και του κανονισμού 2016/679 προκύπτει ότι η απαγόρευση και οι περιορισμοί που αυτές θεσπίζουν εφαρμόζονται, υπό την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπουν η εν λόγω οδηγία και ο εν λόγω κανονισμός, σε κάθε είδους επεξεργασία των ειδικών κατά τις διατάξεις αυτές κατηγοριών δεδομένων και σε όλους τους υπεύθυνους που διενεργούν τέτοια επεξεργασία.

43 Περαιτέρω, καμία άλλη διάταξη της οδηγίας ή του κανονισμού δεν προβλέπει γενική παρέκκλιση από την ως άνω απαγόρευση και τους ως άνω περιορισμούς η οποία να ισχύει για επεξεργασία όπως αυτή που διενεργείται στο πλαίσιο της δραστηριότητας μιας μηχανής αναζήτησης. Αντιθέτως, όπως προκύπτει από τη σκέψη 37 της παρούσας απόφασης, από τη γενική οικονομία των νομοθετημάτων αυτών προκύπτει ότι ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης οφείλει, όπως κάθε άλλος υπεύθυνος επεξεργασίας, να διασφαλίζει, στο πλαίσιο των ευθυνών, των ικανοτήτων και των δυνατοτήτων του, ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διενεργεί ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της οδηγίας 95/46 ή του κανονισμού 2016/679, αντιστοίχως.

44 Τέλος, μια ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφοι 1 και 5, της οδηγίας 95/46 ή του άρθρου 9, παράγραφος 1, και του άρθρου 10 του κανονισμού 2016/679 η οποία θα εξαιρούσε, εκ των προτέρων και γενικώς, τη δραστηριότητα των μηχανών αναζήτησης από τις ειδικές απαιτήσεις των διατάξεων αυτών που αφορούν την επεξεργασία των ειδικών κατά τις διατάξεις αυτές κατηγοριών δεδομένων θα αντέβαινε στον σκοπό των εν λόγω διατάξεων, ο οποίος συνίσταται στη διασφάλιση αυξημένης προστασίας έναντι της επεξεργασίας των ως άνω δεδομένων η οποία, λόγω του ιδιαίτερα ευαίσθητου χαρακτήρα τους, μπορεί να συνιστά, όπως προκύπτει επίσης από την αιτιολογική σκέψη 33 της οδηγίας και την αιτιολογική σκέψη 51 του κανονισμού, ιδιαιτέρως σοβαρή επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη.

45 Συνεπώς, οι ιδιαιτερότητες της επεξεργασίας που διενεργείται από τον φορέα εκμετάλλευσης της μηχανής αναζήτησης στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του, μολονότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει ιδίως η Google, δεν μπορούν να δικαιολογήσουν απαλλαγή του από την υποχρέωση τήρησης του άρθρου 8, παράγραφοι 1 και 5, της οδηγίας 95/46, καθώς και του άρθρου 9, παράγραφος 1, και του άρθρου 10 του κανονισμού 2016/679, εντούτοις ενδέχεται να επηρεάσουν την έκταση της ευθύνης και των συγκεκριμένων υποχρεώσεών του βάσει των διατάξεων αυτών.

46 Ως προς το ζήτημα αυτό, πρέπει να επισημανθεί ότι, όπως τονίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης δεν είναι υπεύθυνος για την παρουσία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που καλύπτονται από τις εν λόγω διατάξεις σε δημοσιευθείσα από τρίτο ιστοσελίδα, αλλά για την ταξινόμηση της ιστοσελίδας αυτής και, ιδιαιτέρως, για την εμφάνιση του συνδέσμου προς αυτήν στον κατάλογο των αποτελεσμάτων που προτείνεται στους χρήστες του διαδικτύου κατόπιν αναζήτησης με βάση το ονοματεπώνυμο φυσικού προσώπου, δεδομένου ότι η εμφάνιση του επίμαχου συνδέσμου στον κατάλογο αυτόν ενδέχεται να θίξει σημαντικά τα θεμελιώδη δικαιώματα του προσώπου αυτού στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής του και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν (πρβλ. απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google, C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψη 80).

47 Υπό τις συνθήκες αυτές, λαμβανομένων υπόψη των ευθυνών, των ικανοτήτων και των δυνατοτήτων του φορέα εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης, ως υπεύθυνου της επεξεργασίας που διενεργείται στο πλαίσιο της δραστηριότητας της μηχανής αναζήτησης, οι απαγορεύσεις και οι περιορισμοί που

προβλέπονται στο άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 5, της οδηγίας 95/46, καθώς και στο άρθρο 9, παράγραφος 1, και στο άρθρο 10 του κανονισμού 2016/679, μπορούν, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 56 των προτάσεών του και όπως κατ' ουσίαν τονίζουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι που έλαβαν θέση επί του ζητήματος αυτού, να εφαρμοστούν ως προς τον φορέα αυτό μόνον λόγω της ως άνω ταξινόμησης και, κατά συνέπεια, μέσω εξακρίβωσης η οποία πρέπει να διενεργηθεί, υπό τον έλεγχο των αρμόδιων εθνικών αρχών, βάσει αίτησης του υποκειμένου των δεδομένων.

48 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι διατάξεις του άρθρου 8, παράγραφοι 1 και 5, της οδηγίας 95/46 έχουν την έννοια ότι η απαγόρευση ή οι περιορισμοί της επεξεργασίας των ειδικών κατά τις διατάξεις αυτές κατηγοριών δεδομένων εφαρμόζονται, υπό την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπει η οδηγία αυτή, και ως προς τον φορέα εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης στο πλαίσιο των ευθυνών, ικανοτήτων και δυνατοτήτων του ως υπεύθυνου της επεξεργασίας που πραγματοποιείται κατά τη δραστηριότητα της μηχανής αναζήτησης, στο πλαίσιο εξακρίβωσης που διενεργεί ο ως άνω φορέας, υπό τον έλεγχο των αρμόδιων εθνικών αρχών, κατόπιν αίτησης του υποκειμένου των δεδομένων.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

49 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο έχει τρία σκέλη, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί:

– αν οι διατάξεις του άρθρου 8, παράγραφοι 1 και 5, της οδηγίας 95/46 έχουν την έννοια ότι επιβάλλουν στον φορέα εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης την υποχρέωση, υπό την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπει η εν λόγω οδηγία, να κάνει δεκτές τις αιτήσεις διαγραφής συνδέσμων προς ιστοσελίδες οι οποίες περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που εμπίπτουν στις ειδικές κατηγορίες των διατάξεων αυτών·

– αν, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και ε′, της οδηγίας 95/46, ο φορέας αυτός μπορεί να μη δεχθεί αίτηση διαγραφής συνδέσμων, στην περίπτωση που διαπιστώνει ότι οι επίμαχοι σύνδεσμοι οδηγούν προς περιεχόμενο που περιλαμβάνει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία εμπίπτουν μεν στις ειδικές κατηγορίες του ως άνω άρθρου 8, παράγραφος 1, αλλά των οποίων η επεξεργασία καλύπτεται από μία από τις εξαιρέσεις που προβλέπει το εν λόγω άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και ε′, και

– αν οι διατάξεις της οδηγίας 95/46 έχουν την έννοια ότι ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης μπορεί επίσης να μη δεχθεί αίτηση διαγραφής συνδέσμων για τον λόγο ότι οι σύνδεσμοι των οποίων ζητείται η διαγραφή οδηγούν προς ιστοσελίδες στις οποίες τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που εμπίπτουν στις ειδικές κατηγορίες του άρθρου 8, παράγραφος 1 ή 5, της οδηγίας αυτής δημοσιεύονται αποκλειστικά για δημοσιογραφικούς σκοπούς ή για σκοπούς καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής έκφρασης και, ως εκ τούτου, η δημοσίευσή τους καλύπτεται από την εξαίρεση που προβλέπει το άρθρο 9 της οδηγίας.

50 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι, στο πλαίσιο της οδηγίας 95/46, αιτήσεις διαγραφής συνδέσμων όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης βρίσκουν έρεισμα ιδίως στο άρθρο 12, στοιχείο β′, της οδηγίας αυτής, σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη εγγυώνται στα υποκείμενα των δεδομένων το δικαίωμα να απαιτήσουν από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας τη διαγραφή των δεδομένων των οποίων η επεξεργασία δεν είναι σύμφωνη προς τις διατάξεις της οδηγίας.

51 Περαιτέρω, κατά το άρθρο 14, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α′, της οδηγίας 95/46, τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν στο υποκείμενο των δεδομένων το δικαίωμα, τουλάχιστον στις περιπτώσεις του άρθρου 7, στοιχεία ε′ και στ′, της ίδιας οδηγίας, να αντιτάσσεται ανά πάσα στιγμή, για επιτακτικούς και νόμιμους λόγους σχετικούς με την προσωπική του κατάσταση, στην επεξεργασία δεδομένων που το αφορούν, εκτός αν στην εθνική νομοθεσία ορίζεται άλλως.

52 Ως προς το ζήτημα αυτό, υπενθυμίζεται καταρχάς ότι το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 12, στοιχείο β′, και το άρθρο 14, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α′, της οδηγίας 95/46 έχουν την έννοια ότι, προκειμένου να προστατεύονται τα δικαιώματα που προβλέπουν οι διατάξεις αυτές και εφόσον πληρούνται πράγματι οι οριζόμενες από αυτές προϋποθέσεις, ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης υποχρεούται να απαλείφει από τον κατάλογο αποτελεσμάτων, ο οποίος εμφανίζεται κατόπιν αναζήτησης που έχει διενεργηθεί με βάση το ονοματεπώνυμο ενός προσώπου, συνδέσμους προς δημοσιευμένες από τρίτους ιστοσελίδες που περιέχουν πληροφορίες σχετικές με το πρόσωπο αυτό, και στην περίπτωση κατά την οποία το ονοματεπώνυμο αυτό ή οι πληροφορίες αυτές δεν έχουν διαγραφεί προηγουμένως ή ταυτοχρόνως από τις ως άνω ιστοσελίδες, η υποχρέωση δε αυτή ισχύει, κατά περίπτωση, ακόμη και όταν αυτή καθαυτήν η δημοσίευση των επίμαχων πληροφοριών στις εν λόγω ιστοσελίδες είναι νόμιμη (απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google, C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψη 88).

53 Το Δικαστήριο διευκρίνισε περαιτέρω ότι, στο πλαίσιο της εκτίμησης σχετικά με τη συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής των εν λόγω διατάξεων, πρέπει μεταξύ άλλων να εξετάζεται αν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να πάψει η σχετική με το πρόσωπό του πληροφορία να συνδέεται, επί του παρόντος, με το ονοματεπώνυμό του μέσω του καταλόγου αποτελεσμάτων ο οποίος προκύπτει κατόπιν αναζήτησης που έχει διενεργηθεί με βάση το ονοματεπώνυμο αυτό, χωρίς πάντως η αναγνώριση του δικαιώματος αυτού να προϋποθέτει ότι η εμφάνιση της επίμαχης πληροφορίας στον κατάλογο αποτελεσμάτων προκαλεί βλάβη στο υποκείμενο των δεδομένων. Δεδομένου ότι το υποκείμενο των δεδομένων μπορεί, βάσει των θεμελιωδών δικαιωμάτων του κατά τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσει να πάψει η επίμαχη πληροφορία να τίθεται στη διάθεση του ευρέος κοινού μέσω της εμφάνισής της στον προαναφερθέντα κατάλογο αποτελεσμάτων, τα δικαιώματα αυτά καταρχήν υπερέχουν όχι μόνο του οικονομικού συμφέροντος του φορέα εκμετάλλευσης της μηχανής αναζήτησης, αλλά και του συμφέροντος του κοινού να αποκτήσει πρόσβαση στην πληροφορία αυτή στο πλαίσιο αναζήτησης με βάση το ονοματεπώνυμο του εν λόγω υποκειμένου. Εντούτοις, η διαπίστωση αυτή δεν ισχύει όταν, για ειδικούς λόγους, όπως ο ρόλος που διαδραματίζει το εν λόγω υποκείμενο στον δημόσιο βίο, προκύπτει ότι η επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματά του δικαιολογείται από το υπέρτερο συμφέρον του κοινού για πρόσβαση στην επίμαχη πληροφορία μέσω της εμφάνισής της στον προαναφερθέντα κατάλογο (απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google, C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψη 99).

54 Στο πλαίσιο του κανονισμού 2016/679, ο νομοθέτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης προέβλεψε στο άρθρο 17 διάταξη που ρυθμίζει ειδικά το «δικαίωμα διαγραφής», το οποίο αποκαλείται επίσης στον τίτλο του άρθρου «δικαίωμα στη λήθη».

55 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 17, παράγραφος 1, το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να ζητήσει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας τη διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να διαγράψει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, εάν ισχύει ένας από τους λόγους που απαριθμούνται στη διάταξη αυτή. Τέτοιοι λόγοι, κατά την εν λόγω διάταξη, είναι το ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν είναι πλέον απαραίτητα σε σχέση με τους σκοπούς της επεξεργασίας, το ότι το υποκείμενο των δεδομένων ανακαλεί τη συγκατάθεση επί της οποίας βασίζεται η επεξεργασία και δεν υπάρχει άλλη νομική βάση για αυτήν, το ότι το υποκείμενο των δεδομένων εναντιώνεται στην επεξεργασία σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγραφος 1 ή 2, του κανονισμού 2016/679, το οποίο αντικαθιστά το άρθρο 14 της οδηγίας 95/46, το ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποβλήθηκαν σε επεξεργασία παράνομα, το ότι πρέπει να διαγραφούν ώστε να τηρηθεί νομική υποχρέωση ή το ότι έχουν συλλεχθεί σε σχέση με την προσφορά υπηρεσιών της κοινωνίας των πληροφοριών σε παιδιά.

56 Εντούτοις, το άρθρο 17, παράγραφος 3, του κανονισμού 2016/679 διευκρινίζει ότι, στον βαθμό που η επίμαχη επεξεργασία είναι απαραίτητη για έναν από τους λόγους που απαριθμούνται σε αυτό, το άρθρο 17, παράγραφος 1, δεν εφαρμόζεται. Στους λόγους αυτούς περιλαμβάνεται, στο άρθρο 17, παράγραφος 3, στοιχείο α′, του εν λόγω κανονισμού, η άσκηση του δικαιώματος, μεταξύ άλλων, στην ελευθερία πληροφόρησης.

57 Το γεγονός ότι το άρθρο 17, παράγραφος 3, στοιχείο α′, του κανονισμού 2016/679 προβλέπει πλέον ρητώς ότι το υποκείμενο των δεδομένων δεν έχει δικαίωμα διαγραφής στην περίπτωση που η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την άσκηση του δικαιώματος, μεταξύ άλλων, στην ελευθερία πληροφόρησης, την οποία εγγυάται το άρθρο 11 του Χάρτη, αποτελεί εκδήλωση του ότι το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν είναι απόλυτο, αλλά πρέπει, όπως τονίζεται στην αιτιολογική σκέψη 4 του κανονισμού, να εκτιμάται σε σχέση με τον ρόλο που επιτελεί στην κοινωνία και να σταθμίζεται με άλλα θεμελιώδη δικαιώματα, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας [πρβλ. απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, Volker und Markus Schecke και Eifert, C-92/09 και C-93/09, EU:C:2010:662, σκέψη 48, καθώς και γνωμοδότηση 1/15 (Συμφωνία PNR μεταξύ ΕΕ και Καναδά), της 26ης Ιουλίου 2017, EU:C:2017:592, σκέψη 136].

58 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι κατά το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη επιτρέπεται η επιβολή περιορισμών στην άσκηση δικαιωμάτων, όπως εκείνα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, υπό την προϋπόθεση ότι οι περιορισμοί αυτοί προβλέπονται από τον νόμο, σέβονται το βασικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών και ότι, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε σκοπούς γενικού συμφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων (απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2010, Volker und Markus Schecke και Eifert, C-92/09 και C-93/09, EU:C:2010:662, σκέψη 50).

59 Ο κανονισμός 2016/679, και ιδίως το άρθρο του 17, παράγραφος 3, στοιχείο α′, καθιερώνει ως εκ τούτου ρητώς την απαίτηση στάθμισης μεταξύ, αφενός, των θεμελιωδών δικαιωμάτων στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, και, αφετέρου, του θεμελιώδους δικαιώματος στην ελευθερία πληροφόρησης, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 11 του Χάρτη.

60 Υπό το πρίσμα αυτών των σκέψεων πρέπει να εξεταστεί υπό ποιες προϋποθέσεις ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης υποχρεούται να κάνει δεκτή την αίτηση διαγραφής συνδέσμων και, επομένως, να διαγράψει, από τον κατάλογο των αποτελεσμάτων που εμφανίζεται κατόπιν αναζήτησης με βάση το ονοματεπώνυμο του υποκειμένου των δεδομένων, τον σύνδεσμο προς ιστοσελίδα η οποία περιέχει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που εμπίπτουν σε μία από τις ειδικές κατηγορίες του άρθρου 8, παράγραφοι 1 και 5, της οδηγίας 95/46.

61 Ως προς το ζήτημα αυτό, διαπιστώνεται καταρχάς ότι η επεξεργασία, εκ μέρους του φορέα εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης, των ειδικών κατηγοριών δεδομένων του άρθρου 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46 ενδέχεται να εμπίπτει καταρχήν στις εξαιρέσεις του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και ε′, στο οποίο παραπέμπει το αιτούν δικαστήριο και το οποίο προβλέπει ότι η απαγόρευση επεξεργασίας των ειδικών αυτών κατηγοριών δεδομένων δεν ισχύει στην περίπτωση που το υποκείμενο των δεδομένων έχει παράσχει ρητή συγκατάθεση για την εν λόγω επεξεργασία, εκτός αν η νομοθεσία του συγκεκριμένου κράτους μέλους δεν επιτρέπει τη συγκατάθεση αυτή, ή στην περίπτωση που η επεξεργασία αφορά μεταξύ άλλων δεδομένα τα οποία έχουν προδήλως δημοσιοποιηθεί από το υποκείμενο τους. Οι εξαιρέσεις αυτές προβλέπονται πλέον στο άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχεία α′ και ε′, του κανονισμού 2016/679. Περαιτέρω, το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο ζ′, του κανονισμού, το οποίο επαναλαμβάνει κατ' ουσίαν το άρθρο 8, παράγραφος 4, της οδηγίας 95/46, επιτρέπει την επεξεργασία των εν λόγω κατηγοριών δεδομένων στην περίπτωση που αυτή είναι απαραίτητη για λόγους ουσιαστικού δημόσιου συμφέροντος, βάσει του δικαίου της Ένωσης

ή κράτους μέλους, το οποίο είναι ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, σέβεται την ουσία του δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων και προβλέπει κατάλληλα και συγκεκριμένα μέτρα για τη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων.

62 Όσον αφορά την εξαίρεση που προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο α′, της οδηγίας 95/46 και το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο α′, του κανονισμού 2016/679, από τον ορισμό της έννοιας «συγκατάθεση» στο άρθρο 2, στοιχείο η′, της οδηγίας και στο άρθρο 4, σημείο 11, του κανονισμού προκύπτει ότι η συγκατάθεση πρέπει να είναι «συγκεκριμένη» και, συνεπώς, να αφορά ειδικά την επεξεργασία που γίνεται στο πλαίσιο της δραστηριότητας της μηχανής αναζήτησης και, άρα, την παροχή στους τρίτους, μέσω της επεξεργασίας αυτής, της δυνατότητας πρόσβασης, κατόπιν αναζήτησης με βάση το ονοματεπώνυμο του υποκειμένου των δεδομένων, σε κατάλογο αποτελεσμάτων που περιλαμβάνει συνδέσμους προς ιστοσελίδες οι οποίες περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα που αφορούν το υποκείμενο αυτό. Πλην όμως, δεν θα ήταν πρακτικώς δυνατόν, ούτε άλλωστε προκύπτει ότι έγινε κάτι τέτοιο από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο, ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης να ζητεί τη ρητή συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων πριν από την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων που τα αφορούν στο πλαίσιο της ταξινόμησης στην οποία προβαίνει. Εν πάση περιπτώσει, όπως επισήμαναν ιδίως η Γαλλική και η Πολωνική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή, το γεγονός και μόνον ότι ορισμένο πρόσωπο υποβάλλει αίτηση διαγραφής συνδέσμων σημαίνει καταρχήν ότι, τουλάχιστον από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης αυτής, δεν συγκατατίθεται πλέον στην επεξεργασία που διενεργεί ο φορέας εκμετάλλευσης της μηχανής αναζήτησης. Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται επίσης ότι το άρθρο 17, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του εν λόγω κανονισμού προβλέπει ότι μεταξύ των λόγων που θεμελιώνουν το «δικαίωμα στη λήθη» περιλαμβάνεται η ανάκληση, εκ μέρους του υποκειμένου των δεδομένων, της συγκατάθεσης επί της οποίας βασίζεται η επεξεργασία σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο α′, του ίδιου κανονισμού, ελλείψει άλλης νομικής βάσης για την επεξεργασία.

63 Αντιθέτως, το άρθρο 8 παράγραφος 2, στοιχείο ε′, της οδηγίας 95/46 και το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο ε′, του κανονισμού 2016/679, που αφορούν την περίπτωση τα επίμαχα δεδομένα να έχουν προδήλως δημοσιοποιηθεί από το υποκείμενο των δεδομένων, μπορούν να εφαρμοστούν, όπως κατ' ουσίαν επισήμαναν όλοι οι ενδιαφερόμενοι που διατύπωσαν την άποψή τους επί του ζητήματος αυτού, τόσο ως προς τον φορέα εκμετάλλευσης της μηχανής αναζήτησης όσο και ως προς τον διαχειριστή της επίμαχης ιστοσελίδας.

64 Κατά συνέπεια, στην περίπτωση αυτή, παρά την παρουσία στην ταξινομημένη ιστοσελίδα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που εμπίπτουν στις ειδικές κατηγορίες που προβλέπονται στο άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 95/46 και στο άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 2016/679, η επεξεργασία των δεδομένων αυτών από τον φορέα εκμετάλλευσης της μηχανής αναζήτησης στο πλαίσιο της δραστηριότητάς του συνάδει με τα νομοθετήματα αυτά, υπό την επιφύλαξη ότι πληροί και τις λοιπές προϋποθέσεις νομιμότητας που προβλέπονται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 6 της οδηγίας ή στο άρθρο 5 του κανονισμού (πρβλ. απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google, C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψη 72).

65 Εντούτοις, ακόμη και στην περίπτωση αυτή, το υποκείμενο των δεδομένων ενδέχεται να έχει δικαίωμα να ζητήσει τη διαγραφή του επίμαχου συνδέσμου για λόγους που σχετίζονται με την προσωπική κατάστασή του, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α′, της οδηγίας 95/46 ή του άρθρου 17, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, ή του άρθρου 21, παράγραφος 1, του κανονισμού 2016/679.

66 Σε κάθε περίπτωση, ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης οφείλει, όταν υποβάλλεται σε αυτόν αίτηση διαγραφής συνδέσμων, να εξακριβώνει, βάσει των λόγων ουσιαστικού δημοσίου συμφέροντος κατά το άρθρο 8, παράγραφος 4, της οδηγίας 95/46 ή το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο ζ′, του κανονισμού 2016/679 και τηρώντας τις προϋποθέσεις των διατάξεων αυτών, αν η εμφάνιση του συνδέσμου προς την επίμαχη ιστοσελίδα στον κατάλογο των αποτελεσμάτων που προκύπτει από αναζήτηση με βάση το ονοματεπώνυμο του υποκειμένου των δεδομένων είναι απαραίτητη για την άσκηση του προστατευόμενου από το άρθρο 11 του Χάρτη δικαιώματος στην

ελευθερία της πληροφόρησης των χρηστών του διαδικτύου τους οποίους ενδέχεται να ενδιαφέρει η πρόσβαση στην πληροφορία αυτή μέσω τέτοιας αναζήτησης. Μολονότι, ασφαλώς, τα προστατευόμενα από τα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων υπερέχουν, κατά κανόνα, της ελευθερίας πληροφόρησης των χρηστών του διαδικτύου, εντούτοις η εξισορρόπηση αυτή μπορεί, σε ειδικές περιπτώσεις, να εξαρτάται από τη φύση της επίμαχης πληροφορίας και από τον ευαίσθητο χαρακτήρα της για την ιδιωτική ζωή του υποκειμένου των δεδομένων καθώς και από το συμφέρον του κοινού να διαθέτει την πληροφορία αυτή, συμφέρον το οποίο μπορεί να διαφοροποιείται αναλόγως, μεταξύ άλλων, του ρόλου που διαδραματίζει το εν λόγω υποκείμενο στον δημόσιο βίο (πρβλ. απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google, C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψη 81).

67 Επιπροσθέτως, στην περίπτωση που η επεξεργασία αφορά τις ειδικές κατηγορίες δεδομένων που προβλέπονται στο άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 5, της οδηγίας 95/46 ή στο άρθρο 9, παράγραφος 1, και στο άρθρο 10 του κανονισμού 2016/679, η επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων για σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και για προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να είναι, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 44 της παρούσας απόφασης, ιδιαιτέρως σοβαρή λόγω του ευαίσθητου χαρακτήρα των δεδομένων αυτών.

68 Κατά συνέπεια, ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης, όταν του υποβάλλεται αίτηση διαγραφής συνδέσμου προς ιστοσελίδα στην οποία είναι δημοσιευμένα τέτοια ευαίσθητα δεδομένα, οφείλει, επί τη βάσει όλων των κρίσιμων στοιχείων της συγκεκριμένης περίπτωσης και λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρότητα της επέμβασης στα θεμελιώδη δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων για σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και για προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, να εξακριβώνει, βάσει των λόγων ουσιαστικού δημοσίου συμφέροντος κατά το άρθρο 8, παράγραφος 4, της οδηγίας 95/46 ή το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο ζ′, του κανονισμού 2016/679 και τηρώντας τις προϋποθέσεις των διατάξεων αυτών, αν η εμφάνιση του συνδέσμου αυτού στον κατάλογο των αποτελεσμάτων που προκύπτει από αναζήτηση με βάση το ονοματεπώνυμο του υποκειμένου των δεδομένων είναι απολύτως απαραίτητη για την προστασία της προστατευόμενης από το άρθρο 11 του Χάρτη ελευθερίας πληροφόρησης των χρηστών του διαδικτύου που ενδεχομένως ενδιαφέρονται να αποκτήσουν πρόσβαση στην πληροφορία αυτή μέσω τέτοιας αναζήτησης.

69 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η εξής απάντηση:

– Οι διατάξεις του άρθρου 8, παράγραφοι 1 και 5, της οδηγίας 95/46 έχουν την έννοια ότι επιβάλλουν καταρχήν στον φορέα εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης την υποχρέωση, υπό την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπει η εν λόγω οδηγία, να κάνει δεκτές τις αιτήσεις διαγραφής συνδέσμων προς ιστοσελίδες οι οποίες περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που εμπίπτουν στις ειδικές κατηγορίες των διατάξεων αυτών.

– Κατ’ εφαρμογήν του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχείο ε′, της οδηγίας 95/46, ο φορέας αυτός μπορεί να αρνηθεί να κάνει δεκτή αίτηση διαγραφής συνδέσμων, στην περίπτωση που διαπιστώνει ότι οι επίμαχοι σύνδεσμοι οδηγούν προς περιεχόμενο που περιλαμβάνει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία εμπίπτουν μεν στις ειδικές κατηγορίες του ως άνω άρθρου 8, παράγραφος 1, αλλά των οποίων η επεξεργασία καλύπτεται από την εξαίρεση που προβλέπει το εν λόγω άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο ε′, υπό τον όρο ότι η επεξεργασία αυτή πληροί όλες τις προϋποθέσεις νομιμότητας που προβλέπει η οδηγία αυτή και εφόσον το υποκείμενο των δεδομένων δεν έχει, δυνάμει του άρθρου 14, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α′, της εν λόγω οδηγίας, δικαίωμα να αντιταχθεί στην εν λόγω επεξεργασία για επιτακτικούς και νόμιμους λόγους σχετικούς με την προσωπική κατάστασή του.

– Οι διατάξεις της οδηγίας 95/46 έχουν την έννοια ότι ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης, όταν του υποβάλλεται αίτηση διαγραφής συνδέσμου προς ιστοσελίδα στην οποία είναι δημοσιευμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που εμπίπτουν στις ειδικές κατηγορίες του άρθρου 8, παράγραφος 1 ή 5, της οδηγίας αυτής, οφείλει, επί τη βάσει όλων των κρίσιμων στοιχείων της συγκεκριμένης περίπτωσης και λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρότητα της επέμβασης στα θεμελιώδη δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων για σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και για προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, να εξακριβώνει, βάσει των λόγων ουσιαστικού δημοσίου συμφέροντος κατά το άρθρο 8, παράγραφος 4, της εν λόγω οδηγίας και τηρώντας τις προϋποθέσεις της διάταξης αυτής, αν η εμφάνιση του συνδέσμου αυτού στον κατάλογο των αποτελεσμάτων που προκύπτει από αναζήτηση με βάση το ονοματεπώνυμο του υποκειμένου των δεδομένων είναι απολύτως απαραίτητη για την προστασία της προστατευόμενης από το άρθρο 11 του Χάρτη ελευθερίας πληροφόρησης των χρηστών του διαδικτύου που ενδεχομένως ενδιαφέρονται να αποκτήσουν πρόσβαση στην πληροφορία αυτή μέσω τέτοιας αναζήτησης.

Επί του τρίτου ερωτήματος

70 Δεδομένης της καταφατικής απάντησης στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το οποίο υποβλήθηκε μόνο για την περίπτωση αρνητικής απάντησης στο πρώτο ερώτημα.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

71 Με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν οι διατάξεις της οδηγίας 95/46 έχουν την έννοια ότι,

– αφενός, οι πληροφορίες σχετικά με ένδικη διαδικασία που κινήθηκε κατά φυσικού προσώπου καθώς και, κατά περίπτωση, οι πληροφορίες σχετικά με την καταδίκη που επακολούθησε αποτελούν δεδομένα σχετικά με «παραβάσεις» και «ποινικές καταδίκες», κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 5, της οδηγίας 95/46, και

– αφετέρου, ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης οφείλει να κάνει δεκτή αίτηση διαγραφής συνδέσμων προς ιστοσελίδες που περιέχουν τέτοιες πληροφορίες, στην περίπτωση που αυτές αφορούν προγενέστερο στάδιο της επίμαχης ένδικης διαδικασίας και δεν ανταποκρίνονται πλέον, λαμβανομένης υπόψη της πορείας της διαδικασίας αυτής, στην παρούσα κατάσταση.

72 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 100 των προτάσεών του και όπως υποστήριξαν ιδίως η Γαλλική Κυβέρνηση, η Ιρλανδία, η Ιταλική και η Πολωνική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, οι πληροφορίες σχετικά με ένδικη διαδικασία που κινείται κατά φυσικού προσώπου, όπως εκείνες που αφορούν την ποινική του δίωξη ή τη δίκη και, κατά περίπτωση, την καταδίκη που επακολούθησε, αποτελούν δεδομένα σχετικά με «παραβάσεις»/«αδικήματα» και «ποινικές καταδίκες», κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 5, της οδηγίας 95/46 και του άρθρου 10 του κανονισμού 2016/679, ανεξαρτήτως του αν, κατά την ένδικη αυτή διαδικασία, αποδείχθηκε όντως η διάπραξη του αδικήματος για το οποίο διωκόταν το πρόσωπο αυτό.

73 Κατά συνέπεια, ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης, περιλαμβάνοντας, στον κατάλογο των αποτελεσμάτων που προκύπτει κατόπιν αναζήτησης με βάση το ονοματεπώνυμο του υποκειμένου των δεδομένων, συνδέσμους προς ιστοσελίδες στις οποίες έχουν δημοσιευθεί τέτοια δεδομένα, υποβάλλει τα δεδομένα αυτά σε επεξεργασία η οποία υπόκειται σε ειδικούς περιορισμούς, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8, παράγραφος 5, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 95/46 και του άρθρου 10 του κανονισμού 2016/679. Όπως παρατήρησε η Επιτροπή, η επεξεργασία αυτή μπορεί, βάσει των διατάξεων αυτών και υπό την επιφύλαξη της τήρησης των λοιπών προϋποθέσεων νομιμότητας που

προβλέπουν η οδηγία και ο κανονισμός, να είναι σύννομη ιδίως εφόσον το εθνικό δίκαιο προβλέπει επαρκείς και ειδικές εγγυήσεις, όπερ μπορεί να ισχύει στην περίπτωση που οι επίμαχες πληροφορίες έχουν δημοσιοποιηθεί από τις εθνικές αρχές τηρουμένου του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου.

74 Όσον αφορά τις λοιπές προϋποθέσεις νομιμότητας, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι από τις απαιτήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχεία γ′ έως ε′, της οδηγίας 95/46, οι οποίες επαναλαμβάνονται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχεία γ′ έως ε′, του κανονισμού 2016/679, προκύπτει ότι ακόμη και η αρχικώς νόμιμη επεξεργασία μη ανακριβών δεδομένων μπορεί, με την πάροδο του χρόνου, να καταστεί αντίθετη με την οδηγία αυτή, εφόσον τα εν λόγω δεδομένα πάψουν να είναι απαραίτητα για τους σκοπούς για τους οποίους συνελέγησαν ή υπέστησαν επεξεργασία. Τούτο συμβαίνει ιδίως όταν τα δεδομένα είναι ακατάλληλα, δεν είναι ή έχουν πάψει να είναι συναφή με το οικείο ζήτημα ή είναι υπερβολικά σε σχέση με τους ως άνω σκοπούς ή με τον χρόνο που έχει παρέλθει (απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google, C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψη 93).

75 Εντούτοις, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 66 της παρούσας απόφασης, ακόμη και στην περίπτωση που η επεξεργασία δεδομένων του άρθρου 8, παράγραφος 5, της οδηγίας 95/46 και του άρθρου 10 του κανονισμού 2016/679 δεν συνάδει με τους περιορισμούς που προβλέπουν οι διατάξεις αυτές ή δεν πληροί τις λοιπές προϋποθέσεις νομιμότητας, όπως εκείνες του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχεία γ′ έως ε′, της οδηγίας και του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχεία γ′ έως ε′, του κανονισμού, ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης οφείλει επίσης να εξακριβώνει, βάσει των λόγων ουσιαστικού δημοσίου συμφέροντος κατά το άρθρο 8, παράγραφος 4, της εν λόγω οδηγίας ή το άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο ζ′, του εν λόγω κανονισμού και τηρώντας τις προϋποθέσεις των διατάξεων αυτών, αν η εμφάνιση του συνδέσμου προς την επίμαχη ιστοσελίδα στον κατάλογο των αποτελεσμάτων που προκύπτει από αναζήτηση με βάση το ονοματεπώνυμο του υποκειμένου των δεδομένων είναι απαραίτητη για την άσκηση του προστατευόμενου από το άρθρο 11 του Χάρτη δικαιώματος στην ελευθερία της πληροφόρησης εκ μέρους των χρηστών του διαδικτύου που ενδεχομένως ενδιαφέρονται να αποκτήσουν πρόσβαση στην ιστοσελίδα αυτή μέσω τέτοιας αναζήτησης.

76 Ως προς το ζήτημα αυτό, επισημαίνεται ότι από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου προκύπτει ότι, στην περίπτωση αιτημάτων που υποβάλλονται από υποκείμενα των δεδομένων για την απαγόρευση, δυνάμει του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, της διάθεσης στο διαδίκτυο, από διάφορα μέσα ενημέρωσης, παλαιών ρεπορτάζ σχετικά με ποινική διαδικασία κατά των υποκειμένων αυτών, πρέπει να εξετάζεται η δίκαιη ισορροπία μεταξύ του δικαιώματος στον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής των εν λόγω υποκειμένων και, μεταξύ άλλων, της ελευθερίας πληροφόρησης του κοινού. Κατά την αναζήτηση της δίκαιης αυτής ισορροπίας, πρέπει να συνεκτιμάται ο ουσιώδης ρόλος του Τύπου σε μια δημοκρατική κοινωνία, ο οποίος περιλαμβάνει την περιγραφή και τον σχολιασμό των ένδικων διαδικασιών. Περαιτέρω, στην αποστολή του Τύπου που συνίσταται στη δημοσίευση τέτοιων πληροφοριών και ιδεών προστίθεται το δικαίωμα του κοινού να είναι αποδέκτης τους. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου δέχθηκε, στο πλαίσιο αυτό, ότι το κοινό είχε συμφέρον όχι μόνο να ενημερώνεται σχετικά με γεγονότα της επικαιρότητας, αλλά επίσης και να έχει τη δυνατότητα να πραγματοποιεί αναζητήσεις σχετικά με γεγονότα του παρελθόντος, δεδομένου ότι το εύρος του ενδιαφέροντος του κοινού όσον αφορά τις ποινικές διαδικασίες δεν είναι πάντοτε σταθερό και ενδέχεται να διαφοροποιείται με την πάροδο του χρόνου ανάλογα, ιδίως, με τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης (απόφαση του ΕΔΔΑ της 28ης Ιουνίου 2018, M. L. και W. W. κατά Γερμανίας, CE:ECHR:2018:0628JUD006079810 §§ 89 και 100 έως 102).

77 Συνεπώς, στο πλαίσιο αίτησης διαγραφής συνδέσμων προς ιστοσελίδες στις οποίες έχουν δημοσιευθεί πληροφορίες σχετικά με ποινική διαδικασία κατά του υποκειμένου των δεδομένων οι οποίες αφορούν προγενέστερο στάδιο της διαδικασίας αυτής και δεν ανταποκρίνονται πλέον στην παρούσα κατάσταση, εναπόκειται στον φορέα εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης να εκτιμήσει, λαμβάνοντας

υπόψη το σύνολο των περιστάσεων της συγκεκριμένης υπόθεσης, όπως ιδίως τη φύση και τη σοβαρότητα του επίμαχου αδικήματος, την πορεία και την έκβαση της εν λόγω διαδικασίας, τον χρόνο που έχει μεσολαβήσει, τον ρόλο που διαδραματίζει το υποκείμενο των δεδομένων στον δημόσιο βίο και τη συμπεριφορά του κατά το παρελθόν, το ενδιαφέρον του κοινού κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης, το περιεχόμενο και τη μορφή της δημοσίευσης, καθώς και τις επιπτώσεις της για το εν λόγω υποκείμενο, αν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να πάψουν οι ως άνω πληροφορίες να συνδέονται, επί του παρόντος, με το ονοματεπώνυμό του μέσω του καταλόγου αποτελεσμάτων ο οποίος προκύπτει κατόπιν αναζήτησης που έχει διενεργηθεί με βάση το ονοματεπώνυμο αυτό.

78 Πρέπει εντούτοις να προστεθεί ότι ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης, ακόμη και όταν διαπιστώνει ότι δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση λόγω του ότι η εμφάνιση στα αποτελέσματα του επίμαχου συνδέσμου είναι απολύτως απαραίτητη για να συμβιβαστούν τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων για σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και για προστασία των δεδομένων του με την ελευθερία πληροφόρησης των δυνητικά ενδιαφερόμενων χρηστών του διαδικτύου, υποχρεούται, σε κάθε περίπτωση και το αργότερο επ' ευκαιρία της αίτησης διαγραφής συνδέσμων, να διαμορφώσει τον κατάλογο των αποτελεσμάτων κατά τέτοιο τρόπο ώστε η συνολική εικόνα που εμφανίζεται στον χρήστη του διαδικτύου να αντικατοπτρίζει την τρέχουσα κατάσταση της ένδικης διαδικασίας, όπερ προϋποθέτει μεταξύ άλλων ότι οι σύνδεσμοι προς ιστοσελίδες που περιέχουν πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση αυτή πρέπει να εμφανίζονται πρώτοι στον κατάλογο αυτόν.

79 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι διατάξεις της οδηγίας 95/46 έχουν την έννοια ότι,

– αφενός, οι πληροφορίες σχετικά με ένδικη διαδικασία που κινήθηκε κατά φυσικού προσώπου καθώς και, κατά περίπτωση, οι πληροφορίες σχετικά με την καταδίκη που επακολούθησε αποτελούν δεδομένα σχετικά με «παραβάσεις» και «ποινικές καταδίκες», κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 5, της οδηγίας αυτής, και

– αφετέρου, ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης οφείλει να κάνει δεκτή αίτηση διαγραφής συνδέσμων προς ιστοσελίδες που περιέχουν τέτοιες πληροφορίες, στην περίπτωση που αυτές αφορούν προγενέστερο στάδιο της επίμαχης ένδικης διαδικασίας και δεν ανταποκρίνονται πλέον, λαμβανομένης υπόψη της πορείας της διαδικασίας αυτής, στην παρούσα κατάσταση, εφόσον διαπιστώνεται, στο πλαίσιο της εξακρίβωσης της συνδρομής των κατά το άρθρο 8, παράγραφος 4, της οδηγίας αυτής λόγων ουσιαστικού δημοσίου συμφέροντος, ότι, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των περιστάσεων της συγκεκριμένης υπόθεσης, τα θεμελιώδη δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων, που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη, υπερέχουν των θεμελιωδών δικαιωμάτων των δυνητικά ενδιαφερόμενων χρηστών του διαδικτύου, τα οποία προστατεύονται από το άρθρο 11 του Χάρτη.

Επί των δικαστικών εξόδων

80 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαίνεται:

1) Οι διατάξεις του άρθρου 8, παράγραφοι 1 και 5, της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, έχουν την έννοια ότι η απαγόρευση ή οι

περιορισμοί της επεξεργασίας των ειδικών κατά τις διατάξεις αυτές κατηγοριών δεδομένων εφαρμόζονται, υπό την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπει η οδηγία αυτή, και ως προς τον φορέα εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης στο πλαίσιο των ευθυνών, ικανοτήτων και δυνατοτήτων του ως υπεύθυνου της επεξεργασίας που πραγματοποιείται κατά τη δραστηριότητα της μηχανής αναζήτησης, στο πλαίσιο εξακρίβωσης που διενεργεί ο ως άνω φορέας, υπό τον έλεγχο των αρμόδιων εθνικών αρχών, κατόπιν αίτησης υποβαλλόμενης από το υποκείμενο των δεδομένων.

2) **Οι διατάξεις του άρθρου 8, παράγραφοι 1 και 5, της οδηγίας 95/46 έχουν την έννοια ότι επιβάλλουν καταρχήν στον φορέα εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης την υποχρέωση, υπό την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπει η εν λόγω οδηγία, να κάνει δεκτές τις αιτήσεις διαγραφής συνδέσμων προς ιστοσελίδες οι οποίες περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που εμπίπτουν στις ειδικές κατηγορίες των διατάξεων αυτών.**

   Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχείο ε', της οδηγίας 95/46, ο φορέας αυτός μπορεί να αρνηθεί να κάνει δεκτή αίτηση διαγραφής συνδέσμων, στην περίπτωση που διαπιστώνει ότι οι επίμαχοι σύνδεσμοι οδηγούν προς περιεχόμενο που περιλαμβάνει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία εμπίπτουν μεν στις ειδικές κατηγορίες του ως άνω άρθρου 8, παράγραφος 1, αλλά των οποίων η επεξεργασία καλύπτεται από την εξαίρεση που προβλέπει το εν λόγω άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο ε', υπό τον όρο ότι η επεξεργασία αυτή πληροί όλες τις προϋποθέσεις νομιμότητας που προβλέπει η οδηγία αυτή και εφόσον το υποκείμενο των δεδομένων δεν έχει, δυνάμει του άρθρου 14, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας, δικαίωμα να αντιταχθεί στην εν λόγω επεξεργασία για επιτακτικούς και νόμιμους λόγους σχετικούς με την προσωπική κατάστασή του.

   Οι διατάξεις της οδηγίας 95/46 έχουν την έννοια ότι ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης, όταν του υποβάλλεται αίτηση διαγραφής συνδέσμου προς ιστοσελίδα στην οποία είναι δημοσιευμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που εμπίπτουν στις ειδικές κατηγορίες του άρθρου 8, παράγραφος 1 ή 5, της οδηγίας αυτής, οφείλει, επί τη βάσει όλων των κρίσιμων στοιχείων της συγκεκριμένης περίπτωσης και λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρότητα της επέμβασης στα θεμελιώδη δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων για σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και για προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να εξακριβώνει, βάσει των λόγων ουσιαστικού δημοσίου συμφέροντος κατά το άρθρο 8, παράγραφος 4, της εν λόγω οδηγίας και τηρώντας τις προϋποθέσεις της διάταξης αυτής, αν η εμφάνιση του συνδέσμου αυτού στον κατάλογο των αποτελεσμάτων που προκύπτει από αναζήτηση με βάση το ονοματεπώνυμο του υποκειμένου των δεδομένων είναι απολύτως απαραίτητη για την προστασία της προστατευόμενης από το άρθρο 11 του εν λόγω Χάρτη ελευθερίας πληροφόρησης των χρηστών του διαδικτύου που ενδεχομένως ενδιαφέρονται να αποκτήσουν πρόσβαση στην πληροφορία αυτή μέσω τέτοιας αναζήτησης.

3) **Οι διατάξεις της οδηγίας 95/46 έχουν την έννοια ότι,**

   – **αφενός, οι πληροφορίες σχετικά με ένδικη διαδικασία που κινήθηκε κατά φυσικού προσώπου καθώς και, κατά περίπτωση, οι πληροφορίες σχετικά με την καταδίκη που επακολούθησε αποτελούν δεδομένα σχετικά με «παραβάσεις» και «ποινικές καταδίκες», κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 5, της οδηγίας αυτής, και**

   – **αφετέρου, ο φορέας εκμετάλλευσης μηχανής αναζήτησης οφείλει να κάνει δεκτή αίτηση διαγραφής συνδέσμων προς ιστοσελίδες που περιέχουν τέτοιες πληροφορίες, στην περίπτωση που αυτές αφορούν προγενέστερο στάδιο της επίμαχης ένδικης διαδικασίας και δεν ανταποκρίνονται πλέον, λαμβανομένης υπόψη της πορείας της διαδικασίας αυτής, στην παρούσα κατάσταση, εφόσον διαπιστώνεται, στο πλαίσιο της εξακρίβωσης**

της συνδρομής των κατά το άρθρο 8, παράγραφος 4, της οδηγίας αυτής λόγων ουσιαστικού δημοσίου συμφέροντος, ότι, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των περιστάσεων της συγκεκριμένης υπόθεσης, τα θεμελιώδη δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων, που κατοχυρώνονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπερέχουν των θεμελιωδών δικαιωμάτων των δυνητικά ενδιαφερόμενων χρηστών του διαδικτύου, τα οποία προστατεύονται από το άρθρο 11 του Χάρτη αυτού.

(υπογραφές)